

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 232.224 van 17 september 2015
in de zaak A. 211.480/VII-39.020.**

In zake : Marc PERDIEUS
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Hans-Kristof Carême
 kantoor houdend te 3001 Heverlee
 Industrieweg 4, bus 1
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

 het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door
 de Vlaamse regering
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Filip Vincke
 kantoor houdend te 8580 Avelgem
 Kasteelstraat 13
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 28 januari 2014, strekt tot de nietigverklaring van de beslissing van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 27 november 2013 waarbij het beroep tegen de beslissing van het Agentschap voor Natuur en Bos van 26 juni 2012 houdende vaststelling van de vergoeding van schade aangebracht door een beschermde diersoort, met name de bever, niet wordt ingewilligd.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en verzoeker heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Frederic Eggermont heeft een verslag opgesteld.

Verzoeker heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 26 maart 2015.

Staatsraad Peter Sourbron heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Sarah Brouwers, die loco advocaat Hans-Kristof Carême verschijnt voor verzoeker, en advocaat Filip Vincke, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Frederic Eggermont heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Wettelijk kader en feiten

3.1. Artikel 52 van het decreet van 21 oktober 1997 ‘betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu’ (hierna: natuurbehouddecreet), zoals gewijzigd door artikel 104 van het decreet van 23 december 2010 houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur luidt:

“§ 1. De schade aan gewassen, vee, bossen of visserij die wordt veroorzaakt door diersoorten die beschermd zijn krachtens artikel 51, wordt vergoed door het Mina-fonds als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- 1° het gaat om belangrijke en aantoonbare schade;
- 2° het gaat om schade die redelijkerwijze niet kon worden voorkomen;
- 3° er is geen afwijking verleend krachtens artikel 56, 4°, om schade te voorkomen waarvoor vergoeding wordt gevraagd.

De Vlaamse Regering stelt nadere regels vast om de voorwaarden, vermeld in het eerste lid, te beoordelen.

§ 2. Om aanspraak te kunnen maken op de vergoeding, vermeld in paragraaf 1, dient de schadelijder tijdig een aanvraag in bij een door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaar van het Agentschap voor Natuur en Bos.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop en de termijn waarin de aanvraag moet worden ingediend, en welke gegevens de aanvraag moet bevatten.

§ 3. De ambtenaar, vermeld in paragraaf 2, neemt een beslissing over de aanvraag na een plaatsbezoek en het inwinnen van advies bij één of meerdere door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren. Indien en in die mate dat de voorwaarden, vermeld in paragraaf 1, zijn vervuld, en op voorwaarde dat de aanvraag tijdig werd ingediend, wordt in die beslissing het bedrag vastgesteld van de schade die op grond van paragraaf 1 recht geeft op vergoeding.

De Vlaamse Regering stelt nadere regels vast voor het onderzoek van de aanvraag en kan bepalen hoe de schade geschat moet worden. Ze bepaalt de wijze waarop en de personen aan wie de beslissing moet worden meegedeeld en welke vermeldingen de beslissing minstens moet bevatten.

§ 4. Tegen de beslissing, vermeld in paragraaf 3, kan de aanvrager beroep indienen bij de minister.

De Vlaamse Regering stelt de nadere regelen voor het beroep vast.

§ 5. De beslissing, vermeld in paragraaf 3, die een bedrag heeft vastgesteld van de schade die op grond van paragraaf 1 recht geeft op vergoeding, en waartegen geen of niet tijdig een beroep werd ingediend, vormt de titel voor de vergoeding door het Mina-fonds.

Als het beroep tijdig wordt ingediend, vormt de ministeriële beslissing, als daarin een bedrag is vastgesteld voor de schade die op grond van § 1 recht geeft op vergoeding, de titel voor de vergoeding door het Mina-fonds.

§ 6. De Vlaamse Regering voorziet, voor de beslissing, vermeld in paragraaf 3, waartegen geen of niet tijdig beroep is ingediend, in een herzieningsprocedure ter verbetering van materiële vergissingen in die beslissing, en ter vernietiging van die beslissing als er bedrog werd gepleegd of de beslissing genomen werd op basis van valse of klaarblijkelijk onjuiste stukken of verklaringen. In geval van vernietiging wordt bij dezelfde beslissing opnieuw uitspraak gedaan over de grond van de zaak.

De beslissing tot vernietiging of verbetering is vatbaar voor hetzelfde beroep als de vernietigde of verbeterde beslissing en vormt de titel voor de vergoeding door het Mina-fonds of geeft aanleiding tot terugbetaling van de ten onrechte ontvangen vergoedingen, zodra ze niet meer vatbaar is voor dat beroep of na de beëindiging van het beroep”.

3.2. Het besluit van de Vlaamse regering van 3 juli 2009 ‘betreffende de vergoeding van wildschade of van schade door beschermde soorten en tot wijziging van hoofdstuk IV van het besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu’ (hierna: Soortenschadebesluit van 3 juli 2009) werkt een regeling uit met betrekking tot de vergoeding van wildschade veroorzaakt door niet-bejaagbaar wild of van schade door beschermde soorten.

Artikel 1, 7°, van dit besluit bepaalt:

“Schadelijder: degene die, op het ogenblik van het ontstaan van de wildschade of de schade door een beschermde soort, op basis van een titel van eigendom, erfpacht, schriftelijke pacht- of gebruiksovereenkomst, uitbater of gebruiker is van het geteisterde goed. Voor zover het gaat over wildschade of schade door een beschermde soort aan gronden met landbouw- of tuinbouwbestemming, aan de teelten of oogsten op deze gronden of aan de voor de landbouw nuttige dieren, moet de schadelijder kunnen aantonen voor de betrokken percelen geregistreerd te zijn op basis van het decreet van 22 december 2006 houdende een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid”.

In de bisnota van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur aan de leden van de Vlaamse regering wordt aangaande deze begripsomschrijving verduidelijkt:

“Hierbij wordt de nadruk gelegd op het gegeven dat het moet gaan om professionele schade. Vandaar dat de notie ‘uitbater’ wordt gebruikt. Voor de landbouwers wordt verwezen naar het decreet van 22 december 2006 houdende een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid. Dit levert in principe een uitsluiting van de zgn. hobby-landbouw op. Op te merken valt evenwel dat de notie ‘schadelijder’ niet beperkt wordt tot de landbouw, vermits dit strijdig zou zijn met het decreet. Ook andere schadelijders kunnen zich aandienen, zolang het gaat om schade met een enigszins professioneel karakter (bvb. bosbouwers omwille van schade door reeën afkomstig uit een reservaat, waardoor deze dieren niet bejaagbaar zijn)”.

Artikel 3, § 1, van voornoemd besluit luidt:

“Om aanspraak te kunnen maken op een vergoeding voor wildschade of schade door een beschermde soort, dient de schade binnen een redelijke termijn na het optreden van de schade te worden vastgesteld. [...]”.

3.3. Verzoeker is eigenaar van percelen grond te Holsbeek waarop populieren staan.

3.4. Op 7 maart 2011 dient hij een aanvraag in tot het verkrijgen van een vergoeding voor belangrijke wildschade of schade door beschermde soorten. In de aanvraag wordt verduidelijkt dat er schade is aan de populieren die wordt teweeggebracht door de bever en voor het eerst werd vastgesteld op 3 maart 2011. De beverdam werd meerdere malen verwijderd door de Watering “De Molenbeek”, maar de bever herstelt telkens de dam. Door de hoge waterstand sterven de populieren af en kunnen de bomen niet worden geëxploiteerd. De schade wordt geraamd op meer dan 3.000 euro.

3.5. Verzoeker dient vervolgens op 10 maart 2011 een aanvraag tot kapmachtiging in bij het Agentschap voor Natuur en Bos.

3.6. Op 25 maart 2011 vindt een plaatsbezoek plaats voor de vaststelling van belangrijke wildschade of schade door beschermde soorten, waaraan onder meer een deskundige landbouw, aangewezen door het departement Landbouw en Visserij, en een deskundige inzake natuurbehoud, aangewezen door het Agentschap voor Natuur en Bos, deelnemen.

In hun verslag van het plaatsbezoek stellen zij:

“[...] Geef hieronder een korte omschrijving van de schade

Situatie: Een groot aandeel populieren is afgestorven. De groei van de nog levende populieren wordt geremd door verhoogde waterstand. Na telling blijkt dat er ongeveer 30 populieren nog levend zijn (5 à 6%). Daarnaast zijn ongeveer 30 bomen vrij recent afgestorven (5 à 6%). De invloed van de bever is niet overal even groot. We kunnen stellen dat op perceel 45E (31 are) de invloed van

de bever gering is. Op de andere percelen is er een merkbaar verhoogde waterstand die plaatselijk gelijk komt met het maaiveld.

Na het eerste plaatsbezoek werd geconcludeerd dat schade door bleef duren. Er werd aan de schadelijder gevraagd om de beleidsadviseur op de hoogte te brengen bij bijkomende extra schade. Na ongeveer een jaar zou berekend worden hoeveel precies de totaal geleden schade zou bedragen en welk bedrag er zou uitbetaald worden. Er werd gesteld dat door de hoge waterstand de exploitatie van de populieren bemoeilijkt wordt of de exploitatie helemaal niet mogelijk is.

[...] Welke maatregelen werden er genomen om de schade te voorkomen en/of te beperken?

De schadelijder heeft zelf geen stappen ondernomen om de schade trachten te beperken. Gezien enerzijds de beverdammen die het verhoogd waterniveau veroorzaken, bescherming genieten via het Soortenbesluit en anderzijds de lokale waterhuishouding een complexe materie is, kan de schadelijder in deze geen preventieve maatregelen nemen om zijn eigendom (verder) te beschermen van schade.

Een derde partij, Watering 'De Molenbeek', is verantwoordelijk voor het beheer van afwateringsgrachten en verwijdt de dammen regelmatig. De Watering beschikt wel over de nodige vergunning om deze werken te mogen uitvoeren. De activiteit van bever in dit gebied is dynamisch en constant. Afgebroken of verlaagde dammen worden op relatief korte termijn weer hersteld door bever waardoor het water na korte tijd weer stijgt.

[...] Werden alle maatregelen genomen die redelijkerwijze kunnen [worden] verwacht om de schade te voorkomen

Ja

[...] De schade werd veroorzaakt door?

Beschermde soort(en).

[...] Kruis hieronder aan welke beslissing van toepassing is voor dit dossier.

De aanvraag wordt ingewilligd en de schade kan onmiddellijk worden geraamd.

Motivatie:

Na het eerste plaatsbezoek werd reeds gesteld dat ongeveer 90% van de bomen [...] niet in aanmerking [kunnen] komen voor deze schadeaanvraag daar ze reeds langere tijd (+2jaar) zijn afgestorven. Het betreft geen recente schade. De andere 10% vormt het onderwerp van deze schadeaanvraag. Tevens werd er besloten dat omwille van de verhoogde waterstand exploitatie moeilijk of niet mogelijk was.

Echter dient er opgemerkt te worden dat de voorbije winterperiode een langere periode van vorst kende. Vanuit bosbouwkundig standpunt is dergelijke periode van vorst het uitgelezen moment om over te gaan tot beheerswerken in vernatte gebieden. De bodem is op dat moment bevroren waardoor betreding mogelijk wordt.

We stellen vast dat de schadelijder deze periode niet heeft benut om over te gaan tot exploitatie. De precieze achterliggende motivatie is niet gekend noch kent de beleidsadviseur de precieze situatie van het terrein in deze periode.

Bij wijze van tegemoetkoming wil het Agentschap wel een antwoord bieden op de vraag van de schadelijder. Er wordt geopteerd om de schade geleden door het uitstellen van exploitatie voor de periode van één jaar te vergoeden.

Geraamde schade:

De totaal geleden schade wordt geraamd op € 1.170,68. Voor de details van deze berekening verwijzen we naar het document 'Schade door Bever - Perdieus (VB/11/004): eindberekening', bijgevoegd als bijlage.

Volgens de bepalingen van artikel 13 van de geldende wetgeving wordt het bedrag van de totaal geleden schade verminderd met een eigen risico dat gelijk is aan 5% van het bedrag van de vastgestelde schade, met een minimum van € 250,00 per schadelijder per jaar.

Het bedrag van de schadevergoeding wordt als volgt berekend:

Het bedrag totaal geleden schade, zijnde € 1.170,68, verminder[d] met het bedrag eigen risico, zijnde € 250,00, is gelijk aan het bedrag van de schadevergoeding, zijnde € 920,68

Opmerkingen:

Het uitstel van de exploitatie met een jaar heeft geen aanzienlijke implicaties naar eventuele groeiachterstand. De bomen waren bij het indienen van de schadeaanvraag reeds op kaprijpe leeftijd. De jaarlijkse aanwas is op dat moment beperkt. Door de reeds gestagneerde groei zijn de effecten van mogelijke groeivertraging te verwaarlozen.

Het vergoeden van het volledige verlies van het hout is niet aan de orde daar exploitatie nog steeds mogelijk is van enerzijds de reeds afgestorven bomen aan brandhoutprijzen en van anderzijds de andere vitale 10% voor productiehout.

Het aanwezige hout kan volgens de bepalingen van de afgeleverde kapvergunning geëxploiteerd worden. Deze vergunning is geldig tot 2016. Voor de specifiek opgelegde bepalingen verwijzen we naar de kapvergunning zelf".

3.7. In het document "Schade door Bever - Perdieus (VB/11/004): eindberekening", waarnaar wordt verwezen in het verslag van plaatsbezoek, is onder meer te lezen:

"Oorzakelijk verband schade en aanwezigheid Bever

Volgens het 'Eindrapport Ontwikkeling GIS-tool voor schaderisicomodel voor de bever in Vlaanderen' is er in het geval van populier een maximaal aanwasverlies van 60% te wijten aan te hoge waterstand. De tolerantieklasse van populier is nooit hoger dan 4. Hiervan uitgaande, liggen er nog andere oorzaken aan de basis van de 90% afgestorven populieren (bvb. Roest). Er kan maximaal 60% van de opbrengst in aanmerking komen voor een schadevergoeding.

In het schadedossier VB/11/004 is er sowieso 90% van de populieren afgestorven vóór de aanwezigheid van de Bever. Het is geweten dat de percelen

verwaarloosd werden (door langdurige ziekte beheerder). De waterstand was al verhoogd door slecht onderhoud van de grachten.

Van de overige 10% bomen is in principe maar 60% benadeeld door beveractiviteit. Het is ook mogelijk dat de situatie van het perceel al 'worst case' was: de Bever verergerde de situatie in dat geval niet en er is geen oorzakelijk verband Bever - schade. Waarschijnlijk is de waterstand wel nog verhoogd door aanwezigheid van de Bever.

In ieder geval is het op dit moment onmogelijk om het waterniveau te laten dalen. Het hervatten van het onderhoud van grachtjes op de percelen helpt wellicht niet: de Bever houdt het niveau hoog. Door het verhoogde niveau, is exploitatie van de opstand niet mogelijk volgens de eigenaar. Er werd niet nagegaan of perioden van langere vorst de voorbije winter exploitatie toch mogelijk maakte.

[...]

Schadevergoeding: uitstel exploitatie

Gesteld dat de exploitatie niet kon uitgevoerd worden door aanwezigheid van de Bever en gesteld dat die nu wel uitgevoerd kan worden (1 jaar later dan voorzien) dan kan een groot deel van de houtwaarde nog gerealiseerd worden. De levende populieren hebben hun houtwaarde behouden. De recent afgestorven populieren zijn in waarde gedaald en gereduceerd tot brandhoutwaarde. De schadevergoeding kan dan bestaan uit:

- vergoeding van de misgelopen intrest gedurende 1 jaar voor 5% levende populieren. Aan 3% intrest komt dit neer op: € 6.772,50 * 0,03 = € 203,18
- vergoeding degradatie van de 5% recent afgestorven populieren. Een waardevermindering van 20€ /m³. Dit komt neer op 0,05 x 250 m³/ha x 3,87 ha x 20 €/m³ = € 967,50

Berekening van de totale geleden schade = € 203,18 + € 967,50 = € 1.170,68

[...]

Het bedrag totaal geleden schade, zijnde € 1.170,68, verminder[d] met het bedrag eigen risico, zijnde € 250,00, is gelijk aan het bedrag van de schadevergoeding, zijnde € 920,68”.

3.8. Bij brief van 14 juli 2011 wordt het verslag van het plaatsbezoek bezorgd aan verzoeker. In deze brief wordt onder meer het volgende gesteld:

“Na uitvoerig onderzoek van de vaststellingen tijdens dit plaatsbezoek werd beslist dat de aanvraag ingewilligd kan worden, maar dat de raming van de totaal geleden schade omwille van meerdere factoren helaas momenteel nog niet berekenbaar is. Een tweede plaatsbezoek zal dan ook nodig zijn om de totale schade te kunnen ramen. [...]

Indien u opmerkingen en/of aanvullingen op dit verslag heeft, gelieve deze dan te vermelden op het daartoe voorziene luik (LUIK II).

Mag ik u vragen om verslag met eventuele opmerkingen en/of aanvullingen binnen 10 werkdagen[...] terug te sturen naar onderstaand adres.

Agentschap voor Natuur en Bos

[...]

Indien het Agentschap niets ontvang[en] heeft[t] binnen de voorgestelde termijn gaan wij er vanuit dat u geen opmerking heeft bij dit verslag”.

3.9. Verzoeker brengt geen opmerkingen ter kennis van het Agentschap.

3.10. Bij beslissing van 5 juli 2011 verleent het Agentschap voor Natuur en Bos aan verzoeker een machtiging voor het kappen van 624 populieren.

3.11. Op 22 december 2011 wordt een vergadering gehouden van de Watering “De Molenbeek” die de meeste waterlopen in de streek van de Molenbeek, de Leibeek en de Leigracht beheert. In het verslag van die vergadering is onder meer te lezen dat de bever aanvankelijk werd gesignaleerd in november 2005 waarna in 2007 aan het Agentschap voor Natuur en Bos werd verzocht om de bever te vangen omdat schade wordt berokkend aan landbouwgewassen en bomen.

3.12. Op 26 juni 2012 beslist het Agentschap voor Natuur en Bos om de aanvraag tot vergoeding van schade door beschermde diersoorten gedeeltelijk in te willigen.

Deze beslissing wordt als volgt gemotiveerd:

“Hierbij heb ik de eer u te melden dat uw aanvraag voor een schadevergoeding ingediend op 7 maart 2011 wordt ingewilligd. Bij het behandelen van uw aanvraag is gebleken dat deze voldoet aan de criteria zoals deze bepaald zijn in artikels 4 en 6 van het besluit Vlaamse regering betreffende de vergoeding van wildschadebesluit, 3 juli 2009.

Er werd vastgesteld dat:

- 1° De schade het gevolg is van een bever, een soort dat bescherming geniet op basis van het Soortenbesluit.
- 2° De schade ten gevolge van beveractiviteit van belangrijke aard is. De omvang van de schade is immers hoger dan 300 € en wordt hierdoor als belangrijk beschouwd.
- 3° De schade werd vastgesteld 3 maart 2012 en de aanvraag werd tijdig aan het ANB bezorgd.
- 4° Ondanks u geen preventieve maatregelen trof om schade te voorkomen, er gesteld worden dat het nemen preventieve

maatregelen in uw situatie niet te verwachten is. Een derde partij, De Watering De Molenbeek is verantwoordelijk voor het beheer van de afwateringsgrachten en beschikt over een vergunning om beverdammen te ruimen om zo verdere schade trachten te voorkomen.

5° De totaal geleden schade na meerdere plaatsbezoeken door de beleidsadviseur geraamd wordt op 1.1170,68 € als equivalent van de schade geleden door een jaar exploitatieachterstand. Voor motivering van dit bedrag verwijzen we naar het bijgevoegde eindverslag plaatsbezoek. De precieze berekening is terug te vinden in het bijgevoegde document 'Schade door Bever - Perdieus (VB/11/004): eindberekening'.

6° Het uit te betalen bedrag van de schadevergoeding wordt berekend conform de bepalingen van artikel 13 van bovenstaande wetgeving. Het eigen risico dat geldt bij de te verlenen vergoeding is 5% van de vastgestelde schade met een minimum van 250,00 € per schadelijder per jaar. De berekening van de schadevergoeding gaat als volgt: de vastgestelde schade, zijnde 1.170,68 €, verminder[d] met het eigen risico, zijnde 250,00 €, wat gelijk is aan 920,68 €.

Als bijlage vindt u een schuldvordering voor de berekende schadevergoeding. Gelieve dit document verder aan te vullen en ondertekend terug te sturen naar onze diensten. Na ontvangst van de ondertekende schuldvordering, wordt het document ter uitbetaling doorgestuurd naar de Centrale Dienst. Een uitbetaling gebeurt steeds binnen de perken van de beschikbare kredieten.

Conform de bepalingen van artikel 14 van de bovenstaande wetgeving kan u inzake de vergoeding voor wildschade tegen deze beslissing binnen de 30 dagen een beroep instellen bij de minster in de vorm van een aangetekend schrijven gericht aan ANB-Cel Fauna en Flora, Koning Albert II laan, bus 20 te 1000 Brussel”.

3.13. Bij brieven van 25 en 27 juli 2012 stelt verzoeker bij het Agentschap voor Natuur en Bos bestuurlijk beroep in tegen voormelde beslissing.

3.14. In opdracht van verzoeker stelt een deskundige, door hem “technische raadsman” genoemd, op 18 augustus 2012 een verslag op over “wat de beverschade is aangericht aan de populierenaanplantingen toebehorend aan familie Perdieus en gelegen te Holsbeek, Tweede Afd. sectie D, nrs. 27, 41 b en 45 e”. In dit verslag wordt besloten dat de totale schade 51.286,67 euro bedraagt.

3.15. Op 20 augustus 2012 wordt verzoeker, in aanwezigheid van zijn raadsman en “technische raadsman”, door het Agentschap voor Natuur en Bos gehoord.

3.16. Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt op 21 september 2012 voor om het beroep niet in te willigen.

3.17. De Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur beslist vervolgens op 27 november 2013 om het beroep niet in te willigen.

Dit is de bestreden beslissing die als volgt is gemotiveerd:

“Artikel 14 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 betreffende de vergoeding van wildschade of van schade door beschermde soorten voorziet de mogelijkheid tot een beroepsprocedure bij de minister. Deze beroepsmogelijkheid is voorzien voor een ontvankelijk verklaarde aanvraag welke heeft geleid tot een beslissing zoals bedoeld in artikel 6 of 7 van het hoger vermeld besluit. Uw aanvraag voor een herziening van de beslissing in dossier VB-11-004 valt inderdaad onder deze procedure.

U stelt dat u niet akkoord bent met het voorgestelde schadebedrag.

Bij het plaatsbezoek op 25 maart 2012 werd vastgesteld dat 90% van de betreffende bomen niet in aanmerking komen voor een schadevergoeding, omdat zij langere tijd geleden afgestorven zijn, vermoedelijk twee jaar. Vaststelling van de schade aan de aanplanting twee jaar na het optreden van de schade wordt niet beschouwd als zijnde binnen een redelijke termijn zoals bedoeld in artikel 3, §1, van het hoger vermeld besluit. Des te meer omdat de populieren en de tussenliggende grachten niet naar behoren onderhouden werden, een jaarlijkse noodzaak waarbij de schade veel eerder vastgesteld kon worden en deels vermeden.

Voor de berekening van de restwaarde van de overige 10% van de populieren werden de standaardprijzen van de Nationale Federatie van Bosbouwexperten vzw van 2010 gehanteerd. Voor de prijzen aangehaald in de berekening van de partij van de schadelijder, overhandigd aan het Agentschap voor Natuur en Bos op 20 augustus 2012, worden geen referenties opgegeven.

Omdat er geen aanleiding is om aan te nemen dat de bomen niet geëxploiteerd zullen kunnen worden, wordt voor de berekening van de vergoeding enkel rekening gehouden met de waardevermindering door uitstel van exploitatie.

De waardevermindering van de percelen komt voor particulieren volgens artikel 1 van het Soortenschadebesluit niet in aanmerking voor een schadevergoeding.

Op basis van deze motivatie beslis ik uw beroep niet in te willigen.

In bijlage vindt u de schuldvordering die opgemaakt werd naar aanleiding van de eindbeslissing in uw schadedossier. U kan deze aan het Agentschap voor Natuur en Bos bezorgen voor uitbetaling”.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

4. In een eerste middel wordt de schending aangevoerd van “artikel 1, 7° van het besluit van de Vlaamse regering van 3 juli 2009 betreffende de vergoeding van wildschade of van schade door beschermde soorten en tot wijziging van hoofdstuk IV van het besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu [...], ondergeschikt met toepassing van artikel 159 G.W. (wegens het feit dat artikel 1, 7° 2de zin van het Wildschadebesluit de artikelen 10 en 11 van de gecoördineerde Grondwet schendt)”.

Verzoeker betoogt dat hij een schadevergoeding heeft gevraagd wegens de blijvende waardevermindering van zijn percelen. In de bestreden beslissing wordt echter overwogen dat particulieren geen aanspraak kunnen maken op dergelijke schadevergoeding gelet op artikel 1 van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009. Voormelde bepaling maakt evenwel geen onderscheid tussen particuliere en professionele schadelijders voor wat betreft het recht op schadevergoeding, minstens bestaat zulk onderscheid niet voor beboste percelen. Het volstaat dat de schadelijder op het ogenblik van het ontstaan van de schade eigenaar is van het geteisterde goed, zoals te dezen het geval is. Het gaat hierbij niet om gronden met landbouw- of tuinbestemming, waardoor de waardevermindering van bosgrond dient te worden ondergebracht onder de categorie van schade aan andere lichamelijke goederen. Dit onderdeel van de bestreden beslissing valt bovendien niet te rijmen met het onderdeel waarin een

schadevergoeding voor de houtschade wordt toegekend, terwijl hout vanuit het standpunt van de verwerende partij gelijk is te stellen aan de teelt van een landbouwbestemming. Ook het begrip schade wordt niet gedefinieerd in artikel 1 van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009.

In ondergeschikte orde stelt verzoeker dat indien de Raad van State zou oordelen dat hij geen recht heeft op een vergoeding voor de schade aan beboste percelen omdat hij niet is geregistreerd overeenkomstig artikel 1, 7°, van voormeld besluit, er een schending van het gelijkheidsbeginsel is omdat er geen redelijke verantwoording bestaat voor het uitsluiten van particuliere grondeigenaars.

5. De verwerende partij antwoordt dat in het beroepschrift met geen woord wordt gerept over een vergoeding wegens de waardevermindering van het perceel. Bovendien behelst het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 slechts specifieke vormen van schade en luidens artikel 12, 4°, van dat besluit wordt de schade inzake bosaanplantingen geraamd op grond van de herbeplantingskosten en andere kosten van wedersamenstelling van het goed in zijn staat van uitbating; andere elementen komen niet in aanmerking. Een vergoeding van de waardevermindering van de gronden kadert dan ook niet in het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009; er is immers geen “geteisterd goed” in de zin van artikel 1 van meervermeld besluit en dat is zowel het geval voor particulieren als voor land- of tuinbouwers. Verzoeker zou zich voor die schade wel kunnen wenden tot de justitiële rechter. Het gelijkheidsbeginsel wordt niet geschonden omdat er geen onderscheid is tussen particulieren en land- of tuinbouwers. Ook voor deze laatsten is er geen mogelijkheid om op grond van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 enige vergoeding voor de waardevermindering van hun gronden te vragen want ook zij zullen niet als schadelijker worden beschouwd.

6. In zijn memorie van wederantwoord dupliceert verzoeker dat de verwerende partij slecht geplaatst is om thans te beweren dat zowel particulieren

als land- of tuinbouwers niet in aanmerking komen voor vergoeding van de waardevermindering van hun gronden.

7. In zijn laatste memorie benadrukt verzoeker dat artikel 1, 7°, van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 nergens bepaalt dat alleen personen die professionele schade lijden voor een vergoeding in aanmerking komen, dat uit artikel 8, §§ 2 en 3, van het ministerieel besluit van 12 mei 2014 ‘tot vaststelling van een code van goede praktijk ter uitvoering van artikel 11 van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 en ter uitvoering van artikel 28 en artikel 41 van het Jachtvoorwaardenbesluit van 25 april 2014’ voortvloeit dat ook andere schade dan professionele schade vergoedbaar is en dat een tegenovergestelde interpretatie op grond van artikel 159 van de Grondwet buiten toepassing moet worden gelaten.

Beoordeling

8. Het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 geeft uitvoering aan artikel 52 van het natuurbehouddecreet dat de vergoedbare schade die wordt veroorzaakt door beschermde soorten beperkt tot “schade aan gewassen, vee, bossen of visserij”. Op grond van voormelde bepaling van het natuurbehouddecreet is de verwerende partij derhalve niet gehouden om de blijvende waardevermindering van de bosgrond te vergoeden. De rechtsvraag of de verwerende partij al dan niet terecht het vereiste van professionele schade mocht vooropstellen, is ondergeschikt aan deze vaststelling en hoeft daarom niet te worden beantwoord. Evenmin heeft verzoeker belang bij het buiten toepassing laten van artikel 1, 7°, van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 op grond van een beweerde schending van het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel.

Artikel 12, 5°, van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 heeft betrekking op de raming of begroting van wildschade en dus niet op schade door een beschermde soort zoals de bever. Bovendien kan, gelet op de strekking van artikel 52 van het natuurbehouddecreet, onder het begrip “andere lichamelijke

goederen” niet de schade verstaan worden die bestaat uit de waardevermindering van beboste percelen.

Het eerste middel is ongegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

9. Een tweede middel wordt genomen uit de schending “van artikel 14 al. 5 van het besluit van de Vlaamse regering van 3 juli 2009 betreffende de vergoeding van wildschade of van schade door beschermde soorten en tot wijziging van hoofdstuk IV van het besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu [...], van de artikelen 2 en 3 van de Wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht als algemene beginselen van behoorlijk bestuur”.

Verzoeker stelt dat hij 21.320 euro schadevergoeding voor houtschade heeft gevraagd, terwijl de verwerende partij de houtschade slechts raamt op 1.170,68 euro. De berekening van de door hem aangestelde deskundige afwijzen op grond van het motief dat geen referenties worden opgegeven is “niet afdoende, kennelijk onzorgvuldig en bovendien kennelijk onredelijk”. De deskundige is een referentie op zich, minstens had de verwerende partij de deskundige of hem moeten bevragen. Het is “kennelijk onzorgvuldig, minstens kennelijk onredelijk” om ter becijfering van de schade acht te slaan op de standaardprijzen van de VZW Nationale Federatie van Bosbouwexperten van 2010, terwijl de raming van de aangestelde deskundige dateert van 18 augustus 2012.

Ondergeschikt vordert verzoeker de aanstelling van een gerechtsdeskundige teneinde de waarachtigheid van de berekeningen van de verwerende partij te controleren.

10. De verwerende partij antwoordt dat de raming van de deskundige steunt op het gegeven dat al het hout als verloren wordt beschouwd, wat niet wordt bewezen. Verzoeker heeft op geen enkel ogenblik beweerd dat hij iemand heeft gecontacteerd voor wie het onmogelijk was om het hout te exploiteren. Vandaar dat zij voor de berekening van de schade uitgaat van een jaar exploitatieverlies. De VZW Nationale Federatie van Bosbouwexperten is een objectieve instantie en de cijfers van 2012 stellen dat voor niet-opgesleunde populieren 20 à 25 euro/m³ wordt gehanteerd. De prijs die zij in aanmerking heeft genomen, bedraagt 25 euro/m³, hetgeen in het licht van wat voorafgaat niet kennelijk onredelijk is. Gezien voormelde vaststelling is er geen nood om over te gaan tot de aanstelling van een deskundige.

11. Verzoeker wederantwoordt dat in het middel de schending van de motiveringsplicht wordt aangevoerd en dat derhalve geen rekening kan worden gehouden met motieven die pas in de memorie van antwoord worden gegeven. Nergens staat in de bestreden beslissing iets te lezen over een verschil in uitgangspunt of een gebrekkige bewijsvoering. Het verslag van de deskundige dient als bewijs, minstens als begin van bewijs waarnaar de verwerende partij in alle zorgvuldigheid diende te handelen.

12. In zijn laatste memorie doet verzoeker nog gelden dat hij in de loop van de bestuurlijke beroepsprocedure wel degelijk opmerkingen heeft geformuleerd en zich zodoende heeft verzet tegen de uitgangspunten voor de berekening van de vergoeding.

Beoordeling

13. Verzoeker heeft geen opmerkingen geformuleerd op het verslag van plaatsbezoek voor de vaststelling van belangrijke wildschade of schade door beschermde soorten, hoewel hij hiertoe uitdrukkelijk werd uitgenodigd. Nochtans bepaalt artikel 5, § 2, tweede lid, van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 dat na ontvangst van het verslag van plaatsbezoek, de schadelijder tien werkdagen de gelegenheid heeft om opmerkingen bij dit formulier te geven. Indien de schadelijder van deze mogelijkheid wenst gebruik te maken, vermeldt hij zijn opmerkingen in het daartoe bestemde gedeelte van het formulier.

In het document “Schade door Bever - Perdieus (VB/11/004): eindberekening”, gevoegd bij het verslag van plaatsbezoek, werd uitdrukkelijk opgemerkt dat “een groot deel van de houtwaarde nog gerealiseerd [kan] worden”, waardoor een schadevergoeding wordt toegekend voor “uitstel exploitatie”. Zulks werd door verzoeker niet betwist waardoor het Agentschap voor Natuur en Bos op 26 juni 2012 een beslissing tot toekenning van een schadevergoeding van 920,68 euro heeft genomen.

14. Pas in het beroepschrift van 27 juli 2012 stelt verzoeker dat hij “zich niet akkoord [kan] verklaren met de berekening van de wildschade”. Op 18 augustus 2012 wordt vervolgens door zijn “technische raadsman” een verslag opgemaakt met het oog op de hoorzitting van 20 augustus 2012. In het verslag van de hoorzitting wordt vermeld dat verzoeker niet akkoord gaat met “de wijze waarop het schadebedrag werd berekend”, maar wordt geen melding gemaakt van een betwisting omtrent het standpunt van het Agentschap voor Natuur en Bos dat een schadevergoeding wordt toegekend voor “uitstel exploitatie”. Voorts wijst de bestreden beslissing er uitdrukkelijk op dat “er geen aanleiding is om aan te nemen dat de bomen niet geëxploiteerd zullen kunnen worden”, waardoor “voor de berekening van de vergoeding enkel rekening [wordt] gehouden met de waardevermindering door uitstel van exploitatie”.

15. Het feit dat het onderzoek van de “technische raadsman” dateert van 2012 terwijl de verwerende partij cijfers hanteert uit 2010, vertoont geen enkele relevantie aangezien zij bij de berekening van de schadevergoeding 25 euro/m³ voor niet-opgesleunde populieren in aanmerking neemt hetgeen in overeenstemming is met de gemiddelde prijzen vastgesteld door de VZW Nationale Federatie van Bosbouwexperten voor de periode lente-zomer 2012, zijnde de periode waarin het verslag van de “technische raadsman” werd opgesteld. Er is dan ook geen enkele reden om een gerechtsdeskundige aan te stellen om “de waarachtigheid” van de berekening van de verwerende partij “te toetsen”, mede gelet op het feit dat verzoeker zich nooit in duidelijke bewoordingen in zijn beroepschrift of op de hoorzitting heeft verzet tegen het uitgangspunt van die berekening, zijnde een vergoeding voor “uitstel exploitatie”, waardoor een verdere bevraging ter zake door de verwerende partij niet was vereist. Daarenboven weerlegt verzoeker niet dat de populieren niet naar behoren werden onderhouden.

Het tweede middel is ongegrond.

C. Derde middel

Standpunt van de partijen

16. In een derde middel roept verzoeker de schending in “van artikel 3 §1 van het besluit van de Vlaamse regering van 3 juli 2009 betreffende de vergoeding van wildschade of van schade door beschermde soorten en tot wijziging van hoofdstuk IV van het besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu”.

Hij betoogt dat niet in redelijkheid kan worden aangenomen dat een termijn van twee jaar na het optreden van de schade om de schade vast te stellen, niet als een redelijke termijn kan worden beschouwd. Het is een evolutief

gegeven dat bomen langzaam afsterven, wat ook wordt bevestigd door de deskundige. Bovendien gaat de verwerende partij voorbij aan enkele specifieke elementen van het dossier, namelijk dat hij geen professionele bosbouwer is, dat hij als verzekeraar in Mechelen woont en derhalve niet op zeer regelmatige wijze de bossen in kwestie bezoekt. Ook het feit dat de bossen onder water staan, maakt ze moeilijk toegankelijk. Daarbij komt dat het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 pas op 1 september 2009 in werking is getreden, waardoor hij voor de berekening van de redelijke termijn geen rekening diende te houden met de periode die 1 september 2009 voorafgaat. Tevens miskent de verwerende partij het feit dat een derde, zijnde de Watering, moet instaan voor de ruiming van de aanwezige grachten en beken, waarbij een dam van een bever niet ongestraft wordt geruimd omdat het behoud van de bever op de betrokken locatie door de verwerende partij wordt voorgestaan. Zelfs het Agentschap voor Natuur en Bos heeft bevestigd dat alle maatregelen die redelijkerwijze kunnen worden verwacht, werden genomen om de schade te voorkomen.

17. De verwerende partij repliceert dat het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 zeer korte termijnen hanteert en dat een termijn van vaststelling van twee jaar daarbij niet aansluit. Nu zowel de Watering als natuurgroepen de problematiek kennen, komt het als zeer onwaarschijnlijk over dat niemand verzoeker ooit zou hebben gemeld dat de bomen aan het afsterven waren. Het wordt bovendien moeilijk de oorzaak van de schade te bewijzen wanneer die zich reeds meer dan twee jaar geleden heeft gemanifesteerd. Dat de Watering de beken niet of onvoldoende zou hebben geruimd, doet geen afbreuk aan de laattijdige aangifte van de schade. De eventuele verantwoordelijkheid van de Watering ontslaat verzoeker niet van de verplichting tot tijdige aangifte.

18. In zijn memorie van wederantwoord dupliceert verzoeker dat het onjuist is dat artikel 3, § 1, van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 stelt dat de schade binnen een redelijke termijn na het vaststellen ervan dient te worden gemeld; wel moet de schade binnen een redelijke termijn worden vastgesteld. Er wordt niet betwist dat de schade wordt veroorzaakt door bevers en het gebrekkige

onderhoud van de waterlopen heeft er toe geleid dat hij de schade niet op een eerder tijdstip heeft kunnen vaststellen. Anders dan beweerd in de memorie van antwoord, is de schade niet vastgesteld binnen een termijn van meer dan twee jaar na het optreden ervan. De redelijketermijnvereiste dient te worden geïnterpreteerd in functie van de mogelijkheid tot bewijslevering, waarbij moet worden vastgesteld dat het Agentschap voor Natuur en Bos in 2012 een ander standpunt inneemt dan in 2011 wat betreft de juiste oorzaak van het afsterven van 90 % van de populieren. De deskundige aanvaardt dat de beveractiviteiten aan de basis liggen van de wateroverlast.

19. Verzoeker beklemtoont in zijn laatste memorie dat hij nooit afstand heeft gedaan van “de mogelijkheid om te argumenteren” en dat de beweerde verwaarlozing van de bossen, die betwist wordt, geen uitstaans heeft met de redelijketermijnvereiste.

Beoordeling

20. Artikel 3, § 1, van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 bepaalt dat om aanspraak te kunnen maken op een vergoeding voor wildschade of schade door een beschermde soort, de schade binnen een redelijke termijn na het optreden van de schade dient te worden vastgesteld.

21. In de aanvraag van verzoeker wordt aangegeven dat de schade voor het eerst werd vastgesteld op 3 maart 2011. Naar aanleiding van het eerste plaatsbezoek wordt door het Agentschap voor Natuur en Bos geconcludeerd dat 90 % van de bomen niet in aanmerking komt voor schadevergoeding omdat ze reeds langere tijd, zijnde meer dan twee jaar, zijn afgestorven. Het document “Schade door Bever - Perdieus (VB/11/004): eindberekening”, gevoegd bij het verslag van dat plaatsbezoek, stelt dienaangaande:

“In het schadedossier VB/11/004 is er sowieso 90% van de populieren afgestorven vóór de aanwezigheid van de Bever. Het is geweten dat de percelen verwaarloosd werden (door langdurige ziekte beheerder)”.

Daarenboven blijkt uit het verslag van de vergadering van 22 december 2011 van de Watering “De Molenbeek” dat de bever sinds november 2005 ter plaatse werd gesignaleerd. De Watering verzoekt vanaf 2006 om de bever te mogen vangen.

22. Ongeacht het feit dat het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 in werking is getreden op 1 september 2009, blijkt uit het verslag van de vergadering van de Watering dat het probleem van schade aan bomen aangericht door de bever zich al geruime tijd voordoet. De verwerende partij heeft daarom terecht kunnen oordelen dat de schade niet binnen een redelijke termijn na het optreden ervan werd vastgesteld.

Bovendien betwist verzoeker niet dat, zoals werd vastgesteld in het document “Schade door Bever - Perdieus (VB/11/004): eindberekening”, dat de percelen gedurende lange tijd werden verwaarloosd. Het argument van verzoeker dat hij in Mechelen woont en om die reden de beboste percelen niet regelmatig bezoekt, doet daaraan geen afbreuk.

23. De kwestie of verzoeker al dan niet de nodige maatregelen heeft genomen om de schade te voorkomen, gaat over de toepassing van artikel 4, § 1, van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 waarvan de schending niet wordt ingeroepen. Die kwestie staat bovendien los van de vraag of de schade binnen een redelijke termijn na het optreden van de schade werd vastgesteld.

Het derde middel is ongegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. Verzoeker wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zeventien september tweeduizend vijftien, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Eric Brewaeys,	kamervoorzitter,
Peter Sourbron,	staatsraad,
Patricia De Somere,	staatsraad,
bijgestaan door	
Elisabeth Impens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Elisabeth Impens

Eric Brewaeys